

Clubs de lectura en el centre educatiu

Dr. Joan Portell Rifà

Parlarem de:

- Què és un club de lectura?
- Clubs de lectura juvenils
- Què és necessari?

Què és un club de lectura?

Què és un club de lectura?

- Un club de lectura és un grup de persones que es posen d'acord en llegir el mateix llibre (o no) i després reunir-se per parlar-ne.
- Aquesta trobada pot ser presencial o virtual, ja sigui en el marc d'una biblioteca pública o d'un institut, en una hora i un dia concret.
- Premissa bàsica: **un club de lectura hauria de permetre expressar les pròpies opinions lliurement.**

Variacions sobre el tema:

- els clubs de lectura qui llegeixen el mateix autor però no el mateix llibre,
- els clubs qui segueixen un determinat corrent o gènere literari i en són lectors fervents,
- els qui ho complementen amb un bon sopar o una berenada,
- els qui els serveix de motiu per organitzar sortides o viatges,
- ...

També els podem classificar en:

- Oberts: on tothom llegeix i comenta allò que vol.
- Temàtics: on es tracta essencialment algun dels grans gèneres literaris.
- De llengües: on l'objectiu és tractar autors en la seva llengua original o obres en una determinada llengua.
- Per edats: on s'agrupen els lectors segons la seva edat.
- ...

El club de lectura es trobaria a la cruïlla de la tertúlia de bar i la conferència magistral.

Premisses prèvies:

- La participació ha de ser voluntària.
- L'objectiu principal és despertar i potenciar el gust per la lectura (no el plaer lector).
- Ha d'estar obert a tothom si es desenvolupa en un espai públic (escola, institut, biblioteca, casal...)
- Habitualment la participació és gratuïta.

Clubs de lectura juvenils

Clubs de lectura juvenils

- I no **infantils**.
- A partir de la preadolescència: 10-12 anys

A tenir en compte:

- Els joves lectors han d'usar la lectura com a forma de cohesió en el grup.
- La lectura pels joves ha d'esdevenir consum cultural a imatge i semblança de la música, la moda o el cinema.
- El club de lectura com a activitat *d'equitat i justícia social* i augment del capital cultural del participant: *una societat com més lectora més lliure.*

Un club de lectura a l'institut

- Prioritzar el club com a activitat *d'equitat educativa* – tenir en compte el bagatge de cada participant a fi de compensar.
- Prioritzar les relacions socials per damunt de la formació literària.
- Formació del *lector social*.
- Deixar de banda l'avaluació, les programacions, les competències, els objectius educatius...

Un club de lectura NO hauria de ser:

- un espai on parlar de tot i perdre de vista els llibres;
- tampoc ha de caure en la demostració del coneixement d'un sol participant, o d'aquell que es creu graciós, o d'aquell que té un posat de “passota”, etc.;
- ni un espai reglat de formació literària;
- ni esdevenir un lloc d'escarni públic.

Què és necessari?

Què és necessari?

- **Temps!** -com deia la Dra. Lluch.
- Tinguem clars els objectius socials més que els educatius.
- No esperem resultats immediats: fer càlculs a cinc anys vista com a mínim.
- No esperem ser el centre de les activitats de l'institut.
- Perseverança, constància, paciència...

Què és necessari?

- Llibres o altres suports lectors
- Lectors
- Un dinamitzador / mediador

On?

- En un espai tranquil, reservat i íntim, fins i tot exclusiu per provocar als qui no participen:
 - “Trencar” les normes
- Pot incloure's en les activitats pròpies de la biblioteca escolar o de l'institut.
- També pot ser rotatiu per cases dels lectors.
- Horari: evitar que no s'esdevinguin en estones de lleure entre classes, l'objectiu és la socialització.

Com?

- Prèvia: fer la publicitat corresponent.
- Programar-lo sempre un dia i una hora:
 - a la setmana o quinzenal (si es va llegint el mateix llibre i fragmentat)
 - al mes (si cada lector llegeix al seu ritme)
 - al trimestre (si són lectures molt llargues)
- No deixar temps morts entre una sessió i la següent: dinamització del club via xarxes socials.
- Escollir les lectures i modalitat de club:

Els llibres

- Poden ser seleccionats pel mediador o pels mateixos lectors :
 - Seleccionar *llibres perturbadors*.
- Es pot llegir el mateix o diferent llibre.
- Tenir cura de la qualitat literària de les lectures.
- Tenir cura d'escollir diferents gèneres: narrativa, poesia, teatre..., i subgèneres: àlbum, còmic, manga...
- Tenir cura d'escollir diferents formats: textos continus, discontinus i multimodals.
- Diversos suports: impresos o electrònics.
- De diferents tipus: narratius, descriptius, instructius, expositius, argumentatius...
- Obtenir suficients exemplars –préstec bibliotecari- per no haver d'anar gestionant intercanvis.

Els lectors

- El club de lectura juvenil ha de trobar algun incentiu que el faci atractiu als joves i molt especialment durant l'etapa adolescent.
- La dimensió social i comunicativa d'un club pren un paper essencial.
- Persones interessades en la lectura –no imprescindible.
- Prioritzar els alumnes amb més necessitats sociolectores.

Quants lectors?

- Ni menys de 5 ni més de 15 persones per club de lectura.
- Poden ser amics, grups d'edat, grups de classe, aficionats a un gènere, etc.
- La qüestió és que sigui gent que li agradi *compartir*.

A tenir en compte:

- Són adolescents, amb tot el que representa de voluntat de formar part del grup i de no ser estigmatitzats: tenen necessitat de pertinença.
- No han de veure's obligats a parlar, a participar en els debats, a llegir en veu alta..., **només hi han de ser**.
- No necessàriament s'ha d'haver llegit tot o part del llibre.

EL SUPERMEDIADOR

- No necessàriament el professor de llengua o literatura, **sinó al contrari.**
- Ha de disposar de:
 - Una àmplia formació cultural.
 - Una certa formació bibliotecària.
 - Coneixedor de les escoles i instituts i del seu funcionament.
 - Amb gran competència informacional –xarxes socials i ús de les mateixes.
 - Amb grans dots de relacions socials.
 - I formació de gestor i capacitat d'organització.
- Capacitat d'autocrítica: **diagnosi prèvia** i avaluació

El millor mediador és el que fa protagonista al grup

Bonus track

Algunes activitats paral·leles motivadores per a joves lectors/es:

- Relacionar lectura i cinema, música, moda..., o altres expressions culturals.
- Anar al teatre, cinema, museus...
- Visita d'autors.
- Elaborar ressenyes pel bloc del centre.
- Comunicar-se per xarxa amb altres lectors/es: Facebook, Twiter, Whatsapp...
- Fer berenars per millorar les relacions entre els membres del grup.
- Fer visites a espais on hagin succeït o se succeeixin fragments de la lectura: rutes literàries
- Participar en premis com PJ o Atrapallibres.
- ...

Activitats motivadores (tocar la sensibilitat del lector):

- Buscar paral·lelismes amb un menjar, olor, música, quadre..., que remetin al llibre.
- Demanar que portin una música que relacionin amb algun fragment del llibre i escoltar-la col·lectivament. I un llibre, i un menjar, i una peça de vestir...
- Llegir fragments de l'obra en veu alta per introduir l'obra.
- Seleccionar el fragment o frase que més els hi ha agradat.
- Posar un punt en el capítol o fragment que els va enganxar a la lectura del llibre.
- Posar un punt en el fragment que el va emocionar: plorar, riure, tenir por, sentir-se interpel·lat...
- Fer paral·lelismes amb altres personatges d'altres obres.
- Puntuar d'1 a 4 el llibre.
- ...

Fer preguntes impertinents!

- Per despertar l'interès podem fer preguntes no esperades, directes als assistents:
 - Quina és la teva experiència sexual que recordes més vivament?
 - Alguna vegada, com el protagonista, has pensat a suïcidar-te? Quan? Com?
 - Quina va ser la darrera vegada que vas pensar en matar algú?
 - ...

Preguntes bàsiques:

- Hi va haver alguna cosa que t'agradés del llibre (referències a pel·lícula, sèrie, obra de teatre...)?
- Alguna cosa que no t'agradés?
- Alguna cosa que et sorprengués, atrapés..., del llibre?

Les preguntes generals:

- Quan vas veure el llibre, quin tipus de llibre vas pensar que seria? Què t'ho va fer pensar?
- Has llegit altres llibres com aquest?
- Has llegit aquest llibre abans? Ha estat diferent?
- Has trobat alguna cosa en el llenguatge que t'agradés especialment?
- Si l'escriptor et demanés què milloraries, què li respondries?
- Hi ha alguna cosa del llibre que t'hagi passat a tu? Quina?
- Has vist la història passar per la teva imaginació?
- Vas llegir el llibre ràpidament?
- Per què aconsellaries aquest llibre als teus amics?
- Què és per a tu el més important d'aquest llibre?

Les preguntes especials:

- En quant temps transcorre la història?
- Quin és el personatge principal? I les secundaris? Quin paper juguen aquests?
- Quins personatges són els més interessants?
- On succeeix la història?
- Qui explicava la història?
- Vas veure el mateix que els protagonistes o podies veure més?

Un club de lectura pot plantejar aspectes diversos com:

- Conèixer diferents estructures de les novel·les.
- Conèixer els diferents punts de vista i narradors.
- Conèixer els personatges i descobrir els tipus i qualitats dels mateixos.
- Saber descobrir el tema principal i els temes secundaris.
- Reconèixer el llenguatge, el nou vocabulari i les expressions.
- Saber què és espai i temps de la novel·la, així com referents que li permetin comprendre-la millor.
- Conèixer principals gèneres literaris.
- Conèixer principals formats.